

<https://doi.org/10.18485/unislav.2017.ch29>

811.163.41'367

811.163.41'373.611

811.161.1'367

811.163.41'373.611:811.161.1'373.611

БИЉАНА МАРИЋ*

Филолошки факултет Универзитет у Београду
Београд, Србија

СИНТАКСИЧКА ДЕРИВАЦИЈА: КОГНИТИВНОЛИГВИСТИЧКИ АСПЕКТ

У својој дисертацији посвећеној синтаксичкој деривацији у руском у поређењу са српским језиком (Марић 2012) обратили смо пажњу превасходно на творбени и синтаксички аспект изучавања дате језичке појаве. У овом раду желели бисмо да укажемо на неке аспекте изучавања синтаксичке деривације, које смо узгред помињали, а нисмо их довољно истакли, а који би употпунили слику о овом питању (синтаксичка деривација као синонимско језичко средство, улога синтаксичких деривата у дискурсу, синтаксички деривати у контексту учења о врстама речи). Сваки од ових аспеката требало би, са своје стране, да понуди когнитивнолингвистичко утемељење синтаксичке деривације.

Кључне речи: синтаксичка деривација, когнитивнолингвистички аспект, руски језик, српски језик

Синтаксичка деривација у творби речи

Под синтаксичком се деривацијом, почев од Ј. Куриловича¹, именује транспозиција у словенским језицима у којој је прелазак из једне врсте речи у другу (нпр. глагола у именицу, придева у именицу: *йрейисивање*, *йрисности*) праћен афиксалним начином творбе (суфиксацијом и нултом суфиксацијом). Оно на шта дериватолози скрећу пажњу код овог начина творбе у поређењу са другима јесте одсуство промене лексичког значења речи: лексичко значење мотивне речи бива само заоденуто у рухо друге врсте речи (наравно, накнадно је могућ развој секундарних, нових значења).

Синтаксичка деривација, као поступак који сведочи искључиво о потенцијалу језика који треба да задовољи интелектуалне потребе човека (в. Кубрякова 2004), наравно, наишла је кроз историју лингвистике

* biljanav@mail.ru

¹ Истина, Куриловичево тумачење синтаксичке деривације је шире: оно подразумева и промену синтаксичке функције једне врсте речи (нпр. адвербијална функција именица) (Курилович 1962).

и славистике, на научно интересовање семантике и синтаксе можда и више него дериватологије.

Синтаксичка деривација у контексту учења о врстама речи

С једне стране, посебно се занимљивим чини тема синтаксичких деривата у контексту учења о врстама речи, а са друге – синтаксичке последице овог типа деривације, тачније, одговор на питање наслеђују ли синтаксички деривати синтаксичке везе мотивне речи и колико развијају нове услед преласка у другу врсту речи.

У нашем раду Марић 2012, желећи да образложимо специфичан статус синтаксичких деривата унутар врсти речи којој припадају (именици, придеву или глаголу) са аспеката формално-граматичког, функционално-синтаксичког и категоријално-семантичког, обратили смо пажњу и на Белићево учење о правим и неправим речима. Оно се, као и учење Золотова о изосемијским и неизосемијским речима и синтаксичким моделима, у значајној мери пресеца с нашим истраживањем о синтаксичким дериватима, као и са учењем семантичара и когнитивиста о категоријално-семантичким својствима врста речи (о томе в. Марић 2012, 23–44). Белић говори о правим именицама, придевима и глаголима као творбено и семантички немотивисаним, тј. о њима својственом јединству значења, функције и гласовног склопа. Неправе именице, придеви и глаголи посредно, и у творбеном, и у семантичком погледу, изражавају своје категоријално-семантичко значење. Тако, рецимо, код неправих именица „имамо посла са носиоцима једне придевске или глаголске особине, а не са носиоцима збира особина” (Белић 1998, 46).

Иако и Белић понегде успоставља корелацију између синтаксичких модела које остварују праве и неправе речи, Золотова, чини нам се, далеко убедљивије на примеру изосемијских и неизосемијских речи и модела показује суштину разлике. Неизосемијским Золотова назива оне речи које одступају од типичног, канонског значења дате врсте речи (рецимо, девербативи и деадјективи одступају од значења „предметности” својственог именицама као врсти речи). Неизосемијске подврсте речи образују неизосемијске синтаксичке моделе, а изосемијске – изосемијске моделе (нпр. *Маша отличається застенчивостью – Маша застенчива(я)*), а дати се модели међусобно налазе у односу синонимије (в. Золотова 1982; 1998).

Синтаксичка деривација у синтакси

Подстакнути конфронтативним македонско-пољским истраживањем З. Тополињске (Тополињска 2003), као и бројним другим истраживањима (в. литературу у Марић 2012) и ми смо, на руско-српском материјалу, покушали да покажемо синтаксичке последице транспозиције (у питању су односи између трију врста речи у оба смера: именица – глагол, глагол – именица, придев – глагол, глагол – придев, именица – придев, придев – именица). Ово истраживање је, испоставља се, део шире слике којом се показује специфичност синтаксичких деривата у систему врста речи којим припадају. Те специфичности су груписане према принципима издвајања речи у врсте речи: на формално-граматичке, функционално-синтаксичке и категоријално-семантичке. Па се тако, у поглављу посвећеном врстама речи указује на чињеницу да су неки од синтаксичких деривата (деадјективне и девербативне именице, рецимо) својим специфичним апстрактним значењем нарушавали идеалну слику створену о именицама као врсти речи са најширим значењем предметности. У значењу се синтаксичких деривата чува траг оног категоријалног значења које се садржи у мотивној речи, али се истовремено (формално-граматички изражено и синтаксичком употребом потпомогнуто) конституише и значење нове врсте речи. Истраживање с аспекта формално-граматичког такође показује, на пример, да се деадјективни глаголи, зближавајући се с оним десупстантивним, разликују од типичних глагола и по примењеним творбеним средствима (суфикс *-e* специјализован је, рецимо, за деноминалне глаголе), и по својим граматичким карактеристикама (непрелазност код већине глагола, могућа дефектност у парадигми лица, сиромашна валентност, осим код оних који развијају прелазност као нову особину).

Синтаксичке деривате смо са синтаксичког аспекта проучавали на два плана: унутрашњем (који повезује дериват са мотивном речју) и спољашњем (који сведочи о остваривању нових синтаксичких веза деривата). За потребе овог рада, на примеру десупстантивних глагола и девербативних именица показаћемо до каквих последица доводи синтаксичка деривација именице у глагол и глагола у именицу, тј. како се остварује ова група речи на унутар-, а како на спољно-синтаксичком плану.

Поређење ових двеју врста речи је занимљиво и због чињенице да се ради о двема најважнијим врстама речи (многи њихово постојање сматрају језичким универзалијама) међусобно супротстављеним по значењу, форми, функцији (в. с тим у вези Тошовић 2002).

1. На унутарсинтаксичком плану установили смо да девербативна именица у руском језику чува живе и актуелне (иако трансформисане према законима номинализационе граматике) везе с мотивним глаго-

лом. Субјекат номинализације изражава се генитивом у постпозицији (*чирикание птиц*), присвојном заменицом или придевом (*его защита*, *папина защита*) или инструменталом без предлога када је изражен и објекат (*чтение произведения автором*). Објекат номинализације изражава се генитивом без предлога (*приготовление обеда*), дативом с предлогом *к* код имена емоција (*уважение к родителям, любовь к родине*), акузативом с предлогом *на* (*подозрение на соседа*), инструменталом са предлогом *над* (*победа над врагами*), локативом са предлогом *о* (*сообщение об уходе*). Из разлога когнитивне природе номинализацијама *уважение родителей, подозрение соседей, победа врагов* изражава се субјекат (*родители уважают, соседи подозревают, враги побеждают*), а објекатско се експлицира на поузданији начин: код емотивних глагола се, малтене регуларно, акузатив без предлога из предикације замењује дативом са предлогом *к* у номинализацији; а предлозима *на* и *над* у номинализацијама *подозрение на соседей* и *победа над врагами* експлицира се значење усмерености негативне емоције, код прве, и остварење доминације, вишег положаја у односу на другог, код друге. Локативом са предлогом *о* у номинализацији експлицира се тема говора или мисли и у оним случајевима где за корелативну имамо предикацију са објектом у акузативу без предлога (*решение о придании России статуса, обещание об увеличении стипендий*). У публицистичком и административном стилу често се дато значење изражава у номинализацији конструкцијом са генитивом и предлогом *по поводу* или дативом и предлогом *по*: *указания по поводу работы, обещание по сохранению*.

О очувању синтаксичких веза са мотивним глаголом сведоче и номинализације са одредбеним детерминантом: *вышивка крестом, передача на словах, отпуск без компенсации, торговля оптом, удар палкой, путешествие пароходом, прогулки вечерами, езда лесом, смерть от болезни, поездка за покупками, задержка на минуту, работа на семью...*

Уопштено би се, што се унутарсинтаксичког плана тиче, могло закључити да, с једне стране, номинализација често понавља, копира реченичну предикацију, са друге стране, има своје стандардне моделе трансформисања реченичне предикације у нереченичну, и са треће, услед неких разлога најчешће когнитивне природе, исте семантичке улоге изражава на други начин (овај трећи аспект заслужује да буде предмет посебног рада).

Испитивање нових синтаксичких веза које девербативне именице остварују указује на прилично широк спектар могућности. Девербативна именица има за најзначајнију своју функцију употребу у својству адвербијала са најразличитијим значењима (времена, узрока, циља, услова, уступка...), али се често појављује и у улози објекта (правог или

неправог) уз одређене семантичке типове предиката, као и у улози дела предиката (у аналитичким, тј. перифрастичким типовима).

2. Десупстантивни глаголи са семантиком „обављати какав посао у својству некога” (*учитељствовати, столярничати*), „вршити радњу карактеристичну за некога” (*вдовствовати, сиротствовати*), исто то значење, али са негативном конотацијом (*бабничати, обезьяничати*) итд. углавном су непрелазни (уп. *учити кога : учитељствовати*). Мањи број глагола је прелазан: *тиранити, нянчити, пророчити*. Јака рекција ових глагола (акузатив без предлога) у вези је са тзв. скривеним аргументима мотивне речи, тј. именица *тиран, няня* или *пророк* (в. о Каролаковој поставци код Улуканова 2001; о валентности предметних имена у Рахилина 2010). Другим речима, значење именица које мотивишу дате глаголе садржи у себи компоненту прелазног значења, у значење датих именица уграђен је појам о пацијенсу (*тиран* – онај што мучи, злоставља некога, *няня* – она што чува, пази некога), односно предмету говора (*пророк* – онај што прориче, предсказује нешто). Има и других десупстантивних глагола који развијају најразличитије типове рекција (по аналогији са глаголима сличне семантике: *ябедничати на кого-н.* исто као *жаловатися на кого-н., шпионити за кем-н.* као *следити за кем-н.*).

Десупстантивни глаголи са каузативном семантиком (*финансироваати, асфалтироваати, солиати, госпитализироваати...*) су прелазни. Уп. *класти соль в суп – солиати суп; покрывати улицу асфалтом – асфалтироваати улицу...* Од објекатске компоненте из полазишне предикације настаје синтаксичком деривацијом глагол који сажето, кондензовано изражава значење читаве полазишне предикације.

Ако упоредимо резултате унутарсинтаксичке и спољносинтаксичке анализе последица синтаксичке деривације приметимо прво (на шта и В. В. Богданов (1977) обраћа пажњу) то да транспозиција глагола у именицу доводи до снижавања у синтаксичкој хијерархији, јер се предикативност глагола редукује, постаје секундарна. Обрнуто, транспозиција именице у глагол представља пораст ранга у синтаксичкој хијерархији, јер нови синтаксички дериват има могућност да образује предикативну јединицу – реченицу.

Међутим, са друге стране, девербативи (номинализације) могу да граде полупредикативне конструкције, с обзиром на то да поседују своје или наслеђене од глагола синтаксичке аргументе. Другим речима, номинализација у својој дубинској структури крије пропозицију. Док је синтакса десупстантивних глагола, испоставља се, далеко сиромашнија. Десупстантивни глаголи су углавном непрелазни, а они прелазни су двовалентни, и њихова валентност настаје под утицајем тзв. скривених аргумената именице (термин С. Каролака, в. Улуканов 2001) или услед семантичке аналогије према глаголима сличног значења.

Синтаксичка деривација као синонимско језичко средство

О синтаксичким се дериватима може говорити и као о синонимским језичким средствима. Тим поводом, рецимо, Апресјан пише:

Воспроизводя, например, какую-либо мысль, мы редко пользуемся теми выражениями, в которых она была нам сообщена. Буквальное воспроизведение редакции, в которой мысль была нам сообщена, и неумение перефразировать ее было бы свидетельством того, что мы либо не усвоили мысль, либо не владеем языком. Чем лучше мы владеем языком и чем глубже понимаем мысль, тем большим числом способов мы можем ее выразить (Апресјан 1967).

Апресјанове речи се односе како на владање матерњим језиком и његовим могућностима варирања и комбиновања језичких јединица, тако и на усвајање страног језика. У том смислу важно је скренути пажњу и на синтаксичке деривате и њихов синонимски потенцијал приликом учења руског језика као страног (в. Марић 2012).

Пример:

*С тех пор внучка **прекратила** общение с бабушкой и близкой родственницей. (=перестала общаться)²*

Овде би, рецимо, требало указати на могућност замене једног фазног глагола уз глаголску или девербативну именицу другим уз глагол у инфинитиву (*братся за чтение – начать читать, заняться приготовлением чая – начать готовить чай, приступить к работе – начать работать, приняться за чтение – начать читать*).

Захваљујући могућности кондензовања узрочних предлошких конструкција један исказ може бити информативно пребогат, али не и преоптерећен, као и изнијансиран у погледу заступљених типова узрочних значења.

Пример из српског језика:

*Није, изгледа, ствар у шоме што је **из нејорочности** шако наїло склизнуо у трех, **јер ко је од људи без ѿрока**, колико у **разочарењу збої изтубљене љубави** (Д. Ненадић).*

² За примере у руском језику користили смо електронски корпус ruscorpora.ru, а за српски – <http://www.antologijasrpskeknjizevnosti.rs/> и <http://www.rastko.rs/>.

Синтаксичка деривација и стилови

Могућност избора између једног или другог језичког средства у вези је са његовом стилском припадношћу. Када је синтаксичка деривација у питању, најзанимљивији са стилског аспекта јесу резултати номинализација.

Поводом номинализација у српском језику, Радовановић је у својим радовима (Радовановић 2006; Радовановић и др. 2007; Radovanović 1977; 1990; Бугарски 2004) скретао пажњу на постојање номиналног и вербалног стила у језику, што би, у ствари, представљало могуће начине представљања истог садржаја. Пословни, политички језик, рецимо, посебно прибегава тзв. номиналном стилу због тенденције ка интелектуализацији садржаја, замаскиравању вршиоца радње, као и многих других околности чије би помињање вербални стил захтевао.

Са стилског аспекта такође је посебно занимљива у руском језику, рецимо, употреба партиципских конструија у писаним стиловима руског језика као синонимско средство зависних релативних реченица (в. Брајичић 1982).

Синтаксичка деривација и дискурс

На чињеницу да синтаксичка деривација представља и начин категоризовања света уз помоћ језика, да је у питању и посебна семиотичка операција – операција манипулисања знацима, њиховим премештањем, трансформацијом, комбинаториком, веома убедљиво показује Кубрјаква (Кубрјаква 2004, 342). Транспозиција, тј. синтаксичка деривација омогућује карактеризацију процеса преко учесника или инструмента (*слесариџь, џилиџь*), лица или инструмента према радњи коју обавља (*учиџель, резак*), а објекта – по материјалу од ког је направљен или особини (*џворожник, рџжик*) (350). На тај начин се, као што и Тополињска показује у својим радовима (рецимо, Тополињска 2006), у извесном смислу у фокус пажње поставља, тј. актуелизује један семантички аспект одређене ситуације (в. примере Тополињске: *чиџаџи: чиџалаџи, иџиво, чиџаониџа; џисаџи: џисаџи, џисмо, џисарниџа*).

На примеру ћемо показати како се употребом квалитативног придева и његових синтаксичких деривата (деадјективног глагола и деадјективне именице) у језику лепе књижевности производи уметнички ефекат и гради потребно значење на нивоу дискурса, тј. веза међу предикативним јединицама.

*Деревья **чернели** голыми ветками, быть может даже более **черными**, чем зимой, а это все-таки вселяло надежду, что в конце концов почки лопнут: должна же когда-нибудь **чернота** сучьев разразиться зеленью!* (Катаев)

У овој реченици се особина исказана кореном *черн-* прво јавља у виду процесуалне особине, у облику глагола *чернетъ*, затим у виду не-процесуалне особине – придева *черный* у облику компаратива и, на крају, у супстанцијалном виду, као деадјективна именица *чернота*. Иако се у сва три случаја ради о истој особини, и та се особина у сва три случаја односи на исти субјекат-предмет (*ветки* или *сучья*), различита концептуализација није нимало случајна. У првој реченици (*Деревья чернели голыми ветками*) дата особина се приписује голим гранама дрвећа, али не као придев (*Голые ветки деревьев были черные*), већ као глагол, чиме се актуализује дата особина и стављањем у контекст времена. Са друге стране, употреба процесуалне особине, као подложније времену, пре ће бити асоцирана с могућношћу узрочног читања инструменталне компоненте *голыми ветками* (због голих грана се дрвеће црни). У наредној реченици се расправља о степену квалитета *черный* (степеновање особине се једино уз помоћ придевске категорије поређења може извршити): гране су још црње него зими. Последња реченица (*должна же когда-нибудь чернота сучьев разразиться зеленью*) сугерише да је особина *черн-* достигла свој врхунац, саопштена је супстантивисано (померен је комуникативни и граматички акценат са грана на црnilo, црноћу као такву). Писац сугерише да је наступило стање које се мора разрешити некаквом променом: појављивањем зеленила. Можемо ићи и даље па рећи да се промена овде не сугерише употребом глагола, што би било очекивано, јер промена настаје деловањем „више силе”, а не нечијим свесним напором – отуд именица, а не глагол (в. Марић 2012, 193–194).

Уз помоћ синтаксичких деривата могуће је извршити топикализацију исказа, тј. издвојити нешто као тему исказа (без икаквих додатних примеса значења, као у претходном уметничком тексту). Тачније, уз помоћ синтаксичких деривата остварује се ланчана веза између делова текста, тј. између реченица унутар сложеније синтаксичке целине.

Цепные связи используются во всех стилях языка. Это самый массовый, самый распространённый способ соединения предложений. Широкое распространение цепных связей объясняется тем, что они в наибольшей степени соответствуют специфике мышления, особенностям соединения суждений (Солганик 1993, 63).

Излагая материал, автор последовательно переходит от одного этапа рассуждения к другому. И такому способу изложения в наибольшей степени соответствуют цепные связи (Солганик 1993, 63).

Најзначајнију улогу у остварењу веза унутар текста има номинализација, будући да располаже могућношћу реификације, опредмећивања (процесуалног или непроцесуалног својства) као својеврсног поступка интелектуализације мишљења и језика.

Ваља обратити пажњу и на значај употребе синтаксичких деривата у тема-рематској структури исказа. Испитујући могућност замене зависних реченица девербативним конструкцијама одређеног значења у српском језику, дошли смо до закључка да је таква замена немогућа онда када је ситуација максимално потпуно представљена (сви аргументи и сиркостанти су изражени). В. пример:

После, док би мајки намештала јоре постоље, отац би отишао да пијући лешкари (?приликом\за време\током мајчиног намештања постеле горе) (Б. Станковић).

Препреку за употребу предлошко-падежне девербативне конструкције представља јасно изражен субјекат зависне предикације, као и конкретизација ситуације представљене датом предикацијом (прилошка одредба – *горе*).

Онде где се субјекат, вршилац радње занемарује, сматра небитним, замена је чак пожељна, јер се брже акценат преко комуникативно мање битног садржаја помера ка битнијем – реми исказа.

И мада су били већ почађавели (пешкири), али услед свој нињања, покрећу при сваком улазу, отварању и затварању врата, чинили су да по соби увек буде хлада (Б. Станковић).

Упркос начелној исправности горе наведеног, сажети (кондензовани) садржај реченичне предикације може бити потпуно једнак некондензованом (тј. исте семантичке улоге бивају попуњене, али на други начин у нереченичној предикацији).

Арнаућин, намрштивши се, ваља да му јаче одскочи она бруја око вилице и чела, која је показивала докле је вода дојрла при његовом јутрошњем умивању, поче оштро да прича (= док се јутрос умивао) (Б. Станковић).

Један закаснио чистач (...) окрзну га поледом док се сјушио главном сџазом према излазу, а онда настави да тура свој жичани контејнер и осврће се лево-десно (= током спуштања, за време спуштања) (Г. Скробоња).

Употреба предлошко-падежних конструкција с девербативом умеснија је у горе наведеним примерима у својству тематског фона, оног старог у саставу новог саопштења. Уп.:

Сјушио се главном сџазом према излазу. Током сјушињања један закаснио чистач окрзну га поледом...

Синтаксичка деривација и когнитивна лингвистика

Намера нам је била да у овом раду још једном обратимо пажњу на синтаксичке деривате као специфично језички феномен, на чињеницу да се уз помоћ синтаксичких деривата врши категоризација света која сведочи о специфичној, језичкој обради стварности. Са друге стране, постојање синтаксичких деривата сведочи и о способности човековој да ново искуство одреди преко старог, варирајући, комбинујући, трансформишући оно старо према потребама новог. Деривацијски, синтагматски, стилски, дискурсни, категоријално-семантички (класа речи, тј. врста речи) план у служби су тих људских потреба.

ЛИТЕРАТУРА

- Апресян Ю. Д., *Экспериментальное исследование семантики русского глагола*, Москва, 1967, с. 251.
- Белић Александар, *Општа лингвистика. О језичкој природи и језичком развоју*. Књига I и II, Београд, 1998, стр. 590.
- Богданов Валентин В., *Семантико-синтаксическая организация предложения*, Ленинград, Ленинградский университет, с. 143–204.
- Брајичић Олга, *Функција синонимије јаршицијских конструкција и адноминалних односних реченица у руском и српскохрватском књижевном језику*, Београд, 1982, стр. 526 (докторска дисертација одбрањена на Филолошком факултету УБ).
- Бугарски Наташа, *Деадјективна именица као средство номинализације (у публицистичком стилу стандардног српског језика)*, *Зборник Матице српске за филолозију и лингвистику*, Нови Сад, 2004, 47/1–2, стр. 297–404.
- Золотова Г. А., *Коммуникативные аспекты русского синтаксиса*, Москва, Наука, 1982, 367 с.
- Кубрякова Е. С., *Язык и знание. На пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира*, Москва, Языки славянской культуры, 2004, 560 с.
- Курилович Е., *Очерки по лингвистике*, Москва, 1962, 454 с.
- Марић Биљана, *Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским*, Београд, Филолошки факултет УБ, 2012, 278.
- Марић Биљана, *Синтаксичка деривација: мост између творбе речи и синтаксе (у руском језику у поређењу са српским)*, *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима*. Четрнаеста научна конференција Комисије за творбу речи при Међународном комитету слависта, Београд, 28–30. V 2012, стр. 623–635.
- Радовановић Милорад, *О „именичком стилу” у уму и језику, Коинцивнелингвистика проучавања српског језика*, Београд, САНУ, 2006, стр. 211–229.

- Радовановић Милорад, Бугарски Наташа, Номинализације: два лика, *Зборник Машице српске за славистику*, Нови Сад, 2007, 71–72, стр. 199–208.
- Рахилина Е. В., *Когнитивный анализ предметных имен: семантика и сочетаемость*, Москва, Азбуковник, 2010, 448 с.
- Согланик Г. Я., *От слова к тексту*, Москва, Просвещение, 1993, 189 с.
- Тополињска Зузана, Полски: македонски. Граматичка конфронтација. *Синтаксичка деривација*, Скопје, МАНУ, 2003, 191.
- Тополињска Зузана, Глаголска валенција као веза између синтаксичког и творбеног система, *Когнитивнолингвистичка проучавања српског језика*, Београд, САНУ, 2006, 342–352.
- Тошовић Бранко, *Деривациони однос глагола и именице*, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд, 2002, 30/1, стр. 39–52.
- Улуханов И. С., *Словообразовательная семантика в русском языке*, Москва, УРСС, 2001, 255 с.
- Radovanović Milorad, Imenica u funkciji kondenzatora (I), *Зборник Машице српске за филологију и лингвистику*, Нови Сад, 1977, XX/1, стр. 63–144.
- Radovanović Milorad, Imenica u funkciji kondenzatora (II), *Зборник Машице српске за филологију и лингвистику*, Нови Сад, 1977, XX/2, стр. 81–154.

Biljana Marić

SYNTACTIC DERIVATION: A COGNITIVE LINGUISTICS PERSPECTIVE

Summary

The focus of the present paper is on certain aspects of syntactic derivation which were just mentioned, but not taken into account thoroughly in the previous work, which was devoted to the comparative analysis of Serbian and Russian data about syntactic derivation (Marić 2012). In that work attention had been paid mainly to derivational and syntactic aspects of this linguistic phenomena. In this paper further data and analyses about syntactic derivation as a way of establishing synonymity, the role of syntactic derivatives in the discourse, and the syntactic derivatives in the context of word class are presented and discussed. Each of the analysed aspects of the syntactic derivation provides further support for the cognitive linguistics explication of this phenomena.

Key words: syntactic derivation, cognitive linguistics perspective, Russian, Serbian